

הלבנות סנהדרין פרק יא

א. מה בין דיני ממונות לדיני נפשות: דיני ממונות, בשלושה; דיני נפשות, בעשרים ושלושה. דיני ממונות, פותחין בין לזכות בין לחובה; דיני נפשות, פותחין לזכות כמו שבארנו, ואין פותחין לחובה. דיני ממונות, מטין על פי עד אחד, בין לזכות בין לחובה; ודיני נפשות, מטין על פי עד אחד לזכות, ועל פי שנים לחובה.

ב. דיני ממונות, מחזירין בין לזכות בין לחובה; ודיני נפשות, מחזירין לזכות, ואין מחזירין לחובה כמו שבארנו. דיני ממונות, הכל ראויין ללמד זכות או חובה, בין הדינים בין התלמידים; ודיני נפשות, הכל מלמדין זכות, ואפלו תלמידים, ואין מלמד חובה אלא הדינים.

ג. דיני ממונות, הדין המלמד חובה חוזר ומלמד זכות, והמלמד זכות חוזר ומלמד חובה; דיני נפשות, המלמד חובה חוזר ומלמד זכות, אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה, אלא בשעת גמר דין, יש לו לחזור ולהמנות עם המחיבין כמו שבארנו.

ד. דיני ממונות, דנין ביום וגומרין בלילה; דיני נפשות, דנין ביום וגומרין ביום. דיני ממונות, גומרין בו ביום, בין לזכות בין לחובה; דיני נפשות, גומרין בו ביום לזכות, וביום שלאחריו לחובה. לפיכך אין דנין דיני נפשות לא ערב שבת, ולא ערב יום טוב שמא יתחייב, ואי אפשר להרגו למחר, ואסור לענות את דינו, ולהניחו לאחר השבת; אלא אוסרין אותו עד אחד בשבת, ומתחילין בדינו.

ה. דיני ממונות, אף על פי שדנין אותן בכל יום מן התורה, שנאמר "ושפטו את-העם, בכל-עת" (שמות יח, כב; שמות יח, כו), מדבריהם שאין דנין בערב שבת.

ו. אחד דיני נפשות, ואחד דיני מלקיות, ואחד דיני גלות כל הדרכים האלו שווין בהן, אלא שהמלקות בשלושה. ואין אחד מהן בשור הנסקל, חוץ מדבר אחד, שדיניו בעשרים ושלושה.

ז. המסית, אין דינו כשאר דיני נפשות: מכמנין לו העדים, ואינו צריך התראה כשאר הנהרגין. ואם יצא מבית דין זכאי, ואמר אחד יש לי ללמד עליו חובה מחזירין אותו; יצא חייב, ואמר אחד יש לי ללמד עליו זכות אין מחזירין אותו. ואין טוענין למסית. ומושיבין בדינו סריס וזקן ומי שאין לו בנים, כדי שלא ירחמו עליו: שהאכזריות על אלו שמטעין את העם אחר ההבל רחמים היא בעולם, שנאמר "למען ישוב ה' מחרון אפו, ונתן-לך רחמים" (דברים יג, יח).

ח. דיני ממונות, והטמאות והטהרות מתחילין מן הגדול שבדינין, ושומעין את דבריו; ודיני נפשות מתחילין מן הצד, ואין שומעין דברי הגדול אלא באחרונה.

ט. דיני ממונות, וכן הטמאות והטהרות אב ובנו, הרב ותלמידו מונין אותן בשנים. ודיני נפשות, ומכות, וקדוש החדש, ועבור השנה אב ובנו, הרב ותלמידו מונין אותן באחד.

י. זה שאנו מונין האב עם הבן, בין באחד בין בשנים: כגון שהיה אחד מהן בסנהדרין, והשני היה מן התלמידים שאמר

יֵשׁ לִי לְלַמֵּד זְכוּת אוֹ חוֹבָה שׁוֹמְעִין דְּבָרָיו, וְנוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין עִמּוֹ
וְנִמְנִין עִמּוֹ. וּבִשְׁעַת גְּמָר דִּין, אֵין גּוֹמְרִין אֶת דִּינֹו בְּקִרְוֹבִים,
שֶׁהַדִּינִין הַקְּרוֹבִים פֶּסוּלִין לְדִין, כְּמוֹ שִׁיתְפָּאֵר.

יא. תִּלְמִיד שֶׁהָיָה חָכָם וּמַבִּין, וְהָיָה מְחַסֵּר קְבָלָה הָרִי רַבּוֹ מוֹסֵר
לוֹ הַקְּבָלָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהּ בְּדִין זֶה, וְהוּא דֵּן עִמּוֹ בְּדִינֵי נִפְשׁוֹת.

יב. הַכֹּל פְּשָׁרִים לְדוֹן דִּינֵי מְמוֹנוֹת, אֶפְלוּ גֵר וְהוּא, שֶׁתְּהִיָּה אִמּוֹ
מִיִּשְׂרָאֵל ; וְגֵר דֵּן אֶת חֲבֵרוֹ הַגֵּר, אֵף עַל פִּי שְׂאִין אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.
וְכֵן הַמַּמְזֹר, וְהַסּוּמָה בְּאַחַת מֵעֵינָיו כָּשֵׁר לְדוֹן דִּינֵי מְמוֹנוֹת.
אֲבָל בְּדִינֵי נִפְשׁוֹת אֵין דִּנִּין אוֹתָן אֲלֹא כּוֹהֲנִים לוֹיִים וְיִשְׂרָאֵלִיִּים
הַמְּשִׂאִין לְכַהֲנָה, וְלֹא יִהְיֶה אֶחָד מֵהֶן סוּמָה אֶפְלוּ בְּאַחַת כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ.